

EURÓPA TANÁCS
MINISZTERI BIZOTTSÁG

R (85) 11 sz. Ajánlás
az áldozatok büntetőjogi és büntetőeljárás-jogi helyzetéről

(Elfogadta a Miniszteri Bizottság 1985. június 28. napján, a miniszteri megbízottak 387. ülésén)

A Miniszteri Bizottság, az Európa Tanács Alapszabályának 15/b cikke alapján, tekintettel arra, hogy a büntető igazságszolgáltatás céljai hagyományosan olyan formában nyernek megfogalmazást, amely elsősorban az állam és az elkövető közötti kapcsolatot érinti; tekintettel arra, hogy ennek következtében ezen rendszer működése olykor inkább növeli, mint csökkenti az áldozat problémáit; tekintettel arra, hogy a büntető igazságszolgáltatás alapvető feladata az áldozat szükségleteinek kielégítése és érdekeinek védelme; tekintettel arra, hogy ezen célok érdekében a büntető igazságszolgáltatási rendszerben szükségszerűen több figyelmet kell fordítani az áldozat által elszenvedett fizikai, lelki, anyagi és társadalmi károsodásra, és mérlegelni kell, hogy milyen lépések kívánatosak ezzel kapcsolatos igényei kielégítéséhez; tekintettel arra, hogy az ezt célzó intézkedések nem szükségszerűen ütköznek a büntetőjog és a büntetőeljárás egyéb céljaival - mint például a társadalmi normák megszilárdítása és az elkövetők rehabilitációja -, hanem valójában segítenek azok elérésében és az áldozat és az elkövető közötti esetleges megbékélésben; tekintettel arra, hogy az áldozat igényeit nagyobb mértékben figyelembe kellene venni a büntető igazságszolgáltatási folyamat minden szakaszában; figyelembe véve Az erőszakos bűncselekmények áldozatainak kártalanításáról szóló Európai Egyezményt:

I. Javasolja a tagállamok kormányainak, hogy vizsgálják felül törvényeiket és joggyakorlatukat a következő irányelvek alapján;

A. Rendőrségi szinten

1. a rendőrtiszteket úgy képezzék, hogy az áldozatokkal együtt érző, konstruktív és bátorító módon viselkedjenek;
2. a rendőrség tájékoztassa az áldozatokat a segítség, gyakorlati és jogi tanácsadás igénybevételének, az elkövetőtől kártérítés, illetve állami kártalanítás igénylésének lehetőségéről;
3. az áldozatok szerezhessenek információt a rendőrségi nyomozás eredményéről;
4. a vádhatóságokhoz intézett jelentésekben a rendőrség a lehető legvilágosabban és legteljesebben jelölje meg az áldozat által elszenvedett sérüléseket és veszteségeket;

B. A vádhatóság tekintetében

5. az elkövetővel szembeni vádemelésre vonatkozó diszkrecionális döntés nem hozható meg az áldozatnak nyújtandó kártérítés kérdésének kellő megvizsgálása nélkül, beleértve az elkövető által ebből a célból tett bármely komoly erőfeszítést;
6. az áldozatot tájékoztassák a vádemelésre vonatkozó végleges döntésről, kivéve, ha jelzi, hogy nem kívánja ezt a tájékoztatást;
7. az áldozatnak legyen joga a vádemelés elutasítására vonatkozó döntés illetékes hatóság általi felülvizsgálatát kérni, vagy magánindítvánnyal eljárást kezdeményezni;

C. Az áldozat kihallgatása

8. az áldozatot - az eljárás minden szakaszában - olyan módon hallgassák ki, amely megfelelően figyelembe veszi személyes helyzetét, jogait és méltóságát. A gyermekeket és a szellemileg fogyatékosokat vagy betegeket - értelemszerűen és ha ez lehetséges - szülei vagy gondnokaik, illetve a segítségükhöz képesítéssel rendelkező egyéb személyek jelenlétében hallgassák ki;

D. Bírósi eljárás

9. az áldozatokat tájékoztassák:

- a neki sérelmet okozó bűncselekmény tárgyalásának helyéről és idejéről;
- a büntető igazságszolgáltatás keretében jóvátétel vagy kártérítés igénylésére, jogi segítség és tanácsadás igénybevételére vonatkozó lehetőségeiről;
- arról, hogy hogyan szerezhet tudomást a eljárás eredményéről;

10. a büntetőbírósnak legyen lehetősége, hogy az elkövetőt az áldozat javára kártérítésre kötelezze; ennek érdekében meg kell szüntetni azokat a létező korlátozásokat, megszorításokat vagy technikai akadályokat, amelyek megghiúsítják ezen lehetőség általános megvalósítását;

11. a törvény rendelkezék arról, hogy a kártérítés a büntető szankció vagy a büntető szankció helyettesítője lehet, illetve megíthető a büntető szankció mellett is;

12. a bíróság számára hozzáférhetővé kell tenni minden lényeges információt az áldozat által elszenvedett sérülésekről és veszteségekről, hogy a büntetés formájára és mértékére vonatkozó döntése során figyelembe vehesse:

- az áldozat kártérítésre való rászorultságát;
- az elkövető által nyújtott bármilyen jóvátételt vagy kártérítést, illetve az e célból tett valódi erőfeszítéseket;

13. azokban az esetekben, amikor a bíróság számára nyitva álló lehetőségek között szerepel az, hogy a büntetés kiszabásának elhalasztásához vagy végrehajtásának felfüggesztéséhez, a próbára bocsátáshoz vagy más intézkedéshez anyagi feltételeket fűzhet, különös fontosságot kell tulajdonítani - ezen feltételek között - az elkövető által az áldozatnak nyújtott kártérítésnek;

E. A végrehajtási szakaszban

14. ha a kártérítés büntetőjogi szankció, ugyanolyan módon kell behajtani, mint a pénzbüntetéseket, és elsőbbséget élvez az elkövetőre rótt minden más pénzbeli szankcióval szemben; minden más esetben az áldozatot a lehető legnagyobb mértékben támogatni kell a pénz behajtásában;

F. A magánélet védelme

15. A bűncselekmények nyomozásával és tárgyalásával kapcsolatos tájékoztatási és közönségszolgálati politika fordítson kellő figyelmet annak szükségességére, hogy az áldozatot megvédjék az olyan nyilvánosságtól, amely túlzott mértékben érinti magánéletét vagy méltóságát; ha a bűncselekmény jellege, illetve az áldozat különleges státusa vagy személyes helyzete és biztonsága szükségessé teszi az ilyen különleges védelmet, akkor az ítélethezatalt megelőzően a tárgyalást zárt körben kell tartani vagy a személyes adatok felfedését vagy nyilvánosságra hozatalát a megfelelő mértékre kell korlátozni;

G. Az áldozat különleges védelme

16. az áldozatnak és családjának - minden esetben, ha ez szükségesnek tűnik, és különösen a szervezett bűnözést érintő esetekben - hatékony védelmet kell biztosítani a megfélemlítéssel és az

elkövető általi megtorlás veszélyével szemben;

II. Javasolja a tagállamok kormányainak, hogy:

1. vizsgálják meg a közvetítő és egyeztető rendszerek lehetséges előnyeit;

2. mozdítsák elő és ösztönözzék az áldozatokat érintő rendelkezések hatékonyságával kapcsolatos kutatásokat.

Forrás: http://www.lb.hu/embjog_t/ET001185.html